
FOLKETINGET

Udvalget for Landdistrikter og Øer

Til: Udvalgets medlemmer

Dato: 13. december 2016

Oversigt over svar fra kommuner m.fl. om anvendelsen tilskuddet til færgetakster og effekterne heraf

Udvalget for Landdistrikter og Øer har i brev af 14/10-16 til ø-kommuner og kommuner med småøer, jf. ULØ alm del – bilag 9, opfordret kommunerne til at sende udvalget en kortfattet orientering om kommunernes foreløbige anvendelse af tilskuddet til færgetakster, og om hvilke virkninger og effekter dette indtil nu har haft i praksis.

Udvalget har modtaget svar fra alle kommuner. Svarene er tilgængelige på Folketingets hjemmeside, jf. ULØ, alm. del – bilag 16.

Der vedlægges et notat, som kort sammenfatter svarene fra kommunerne m.fl.

Med venlig hilsen

Jørgen Nielsen,
udvalgssekretær

Oversigt over svar fra kommuner m.fl. om anvendelsen tilskuddet til færgetakster og effekterne heraf

1. Baggrund

Udvalget for Landdistrikter og Øer har i brev af 14/10-16 til ø-kommuner og kommuner med småøer, jf. ULØ alm del – bilag 9, opfordret kommunerne til at sende udvalget en kortfattet orientering om kommunernes foreløbige anvendelse af tilskuddet til færgetakster, og om hvilke virkninger og effekter dette indtil nu har haft i praksis.

Udvalget har modtaget svar fra alle kommuner. Svarene er tilgængelige på Folketingets hjemmeside, jf. ULØ, alm. del – bilag 16.

Udvalget drøftede sagen på sit møde den 9/11-16. Udvalget besluttede, at der skulle udarbejdes et notat, som sammenfatter svarene fra kommunerne m.fl., med henblik på en senere drøftelse i udvalget. Udvalget vil på dette møde drøfte en udvalghøring med udgangspunkt i de modtagne svar fra kommuner m.fl. og med deltagelse af social- og indenrigsministeren (nu økonomi- og indenrigsministeren).

2. Lovgrundlag

Folketinget vedtog 3/6-16 lov om nedsættelse af færgetakster for biler, passagerer m.v. til og fra visse øer (lov nr. 648 af 8/6-16). Loven trådte i kraft den 1/8-16. Loven giver økonomi- og indenrigsministeren adgang til at yde et tilskud til de omfattede kommuner til nedsættelse af færgetakster for biler, passagerer m.v. til og fra visse øer. Tilskuddet fordeles efter en fordelingsnøgle, der tager udgangspunkt i et beregnet tilskudsbehov. Ordningen er målrettet de perioder, som grænser op til skolernes sommerferie, de såkaldte "skuldersæsoner", hvor potentialet for øget turisme er størst. Private færger kan modtage tilskud gennem en kommune.

Tilskuddet udgør 28,4 mio. kr. i 2016 og 55,6 mio. kr. årligt fra 2017. Følgende kommuner modtager tilskud: Kalundborg, Holbæk, Slagelse, Lolland, Assens, Faaborg-Midtfyn, Langeland, Svendborg, Haderslev, Aabenraa, Horsens, Hedensted, Struer, Norddjurs, Odder, Skive, Aalborg, Læsø, Samsø, Fanø og Ærø Kommuner.

Ministeren yder ikke tilskud til de statslige færgeruter til Bornholm og Samsø. Tilskud til lavere takster for passagerbefordring på de statslige færgeruter til Bornholm og Samsø ydes af transport- og bygnings- og boligministeren, og bliver reguleret gennem kontrakter mellem Transport- og Bygnings- og Boligministeriet og den operatør, der besejler de pågældende ruter.

Den daværende social- og indenrigsminister fastsatte i bekendtgørelse af 1057 af 29/6-16 nærmere regler om tilskudsordningen, herunder om fordelingen af tilskuddet efter en nærmere fastlagt fordelingsnøgle. Af bekendtgørel-

sen fremgår en oversigt over, hvilke kommuner og færgeruter som er omfattet af ordningen. Flere kommuner har 2 eller flere færgeruter omfattet af ordningen. Bekendtgørelsen indeholder endvidere en oversigt over årligt tilskud til kommunerne for 2016 og for 2017 og frem. Bekendtgørelsen er vedlagt som bilag.

3. Oversigt over svar fra kommuner m.fl.

Udvalget har modtaget svar fra alle kommuner, som modtager tilskud efter loven, jf. ovenfor, samt Bornholm Regionskommune, Sammenslutningen af Danske Småøer, Færgesekretariatet og Landdistrikterne Fællesråd (svarene fremgår på ULØ, alm. del – bilag 16).

Den følgende oversigt gengiver nogle hovedtræk af svarene. Der henvises for mere detaljeret og udførlig informationer til de enkelte svar på bilag 16. Oversigten er opdelt i 4 hovedpunkter: a. om perioden, hvori tilskuddet er anvendt; b. om passagerbefordring omfattet af ordningen; c. om foreløbige effekter og virkninger af ordningen, og d. om kritikpunkter og forslag til ændringer m.m.

a. Om perioden, hvori tilskuddet er anvendt

Tilskuddet kan alene anvendes til nedsættelse af færgetakster for biler, passager m.v. inden for perioden fra den 16. marts til den 30. november med undtagelse af perioden fra den sidste lørdag i juni måned og 6 uger frem, inkl. lørdag og søndag i umiddelbar forlængelse heraf.

De fleste kommuner har oplyst, at takstnedsættelserne i 2016 har være gældende for hele eller hovedparten af perioden, dog startende eller afsluttende på forskellige tidspunkter.

Følgende kommuner har oplyst at have valgt en kortere periode i 2016 for anvendelsen af tilskuddet:

Skive Kommune (Fur) indførte en periode med gratis overfart for alle. Perioden sluttede med uge 42 (efterårsferien) og startende så lang tid før, som tilskuddet rakte til (fra 26. september).

Langeland Kommune (Strynø) indførte gratisfærgen i 10 dage omkring efterårsferien (uge 42).

Norddjurs Kommune (Anholt) nedsatte taksterne ekstra meget i bl.a. uge 42 bl.a. som følge af anvendelse af overskud på puljen for godstakster i 2015.

Lolland Kommune (Askø, Fejø og Femø) nedsatte taksterne i perioden 15. september til 14. november 2016 (2 måneder).

I Kalundborg Kommune (Sejerø og Nekselø) var ordningen med nedsatte takster gældende fra 8. august til 30. september.

Færgen til Bornholm er statsstøttet og ikke omfattet af samme regelsæt som de øvrige kommuner. Prisreduktioner på færgebilletter til og fra Bornholm gælder hele lavsæsonen (medio august til medio juni – i 2016 dog fra 1. september).

b. Om passagerbefordring omfattet af ordningen

Ordningen kan omfatte følgende former for passagerbefordring: Biler, passagerer, busser, campingvogne, autocampere, motorcykler, knallerter og cykler. De fleste kommuner har oplyst, at taksterne i 2016 er generelt nedsat (med forskellige procentsatser og enkelte helt gratis).

Følgende kommuner har i 2016 valgt at støtte visse former for passagerbefordring frem for andre:

Fanø Kommune har oplyst, at ud over en markant nedsættelse af takster har campingvogne og cykler været gratis.

Struer Kommune (Venø) nedsatte kun priserne på personbiltrafikken. Aalborg Kommune (Egholm) har anvendt tilskuddet til at nedsætte personbilletten fra 20 til 14 kr.

Kalundborg Kommune (Sejerø og Neksælø) har gjort cykler gratis og for bestemte afgangse har gjort det gratis for hhv. biler og passagerer. Kommunen har endvidere reserveret en pulje på 50.000 kr. til anvendelse i forbindelse med events.

Tunø (Odder Kommune) er bilfri, og færgen til Bjørnø (Faaborg-Midtfyn Kommune), er ikke beregnet til biler, hvorfor taksterne for biler ikke har været nedsat.

Læsø Kommune nedsatte priserne mere på campingvogne, autocampere og busser end andre billettyper.

Færgen til Bornholm er statsstøttet og ikke omfattet af samme regelsæt som de øvrige kommuner. Alle billetter på færgen til Bornholm er nedsat, men standardbilletter til biler og nogle pendlerture er nedsat mere end andre billettyper.

c. Om foreløbige effekter og virkninger af ordningen

Flere kommuner har anført, at det er for tidligt at sige noget entydigt om effekter og virkninger af takstnedsættelserne bl.a. på grund af den korte erfaringsperiode. En del kommuner har anført, at det gode vejr i september og nyhedens interesse kan have haft betydning for en stigning i antallet af overførsler af passagerer m.m. Lokale forhold har også spillet en rolle. De følgende bemærkninger skal ses med disse forbehold.

Læsø Kommune har oplyst, at der i perioden 15. august til 23. oktober 2016 sammenlignet med tilsvarende periode i 2015 har været en stigning i antal biler på 37 pct., i antal passagerer på 30 pct., i antal campingvogne på 339 pct. og i antal autocampere på 182 pct. Læsø Kommune har oplyst, at der har været en effekt i form af en forlænget turistsæson med ca. 7.500 ekstra gæster og en afledt meromsætning på Læsø på mindst 10 mio. kr. ekstra.

Samsø Kommune har oplyst, at der på ruten Sælvig-Hou har været en stigning i forhold til 2015 i antallet af passagerer på 34 pct. i september og 15 pct. i oktober. Og der var en stigning i antallet af biler på 42 pct. i september og 21 pct. i oktober. Der har været dobbelt så mange turister på Samsø i september 2016 i forhold til september 2015. Der har vækstrater på 25 pct. og derover for butikker og restauranter, som også vil have en positiv effekt for beskæftigelsen på øen.

Ærø Kommune har i august til oktober haft en stigning i overførsler af passagerer på ca. 17 pct., af biler på ca. 23 pct. og af autocampere/campingvogne på 76 pct. Der har især været et stort pres på fredag og lørdage, som er store rejsedage i forvejen. Ordningen er til stor gavn for turismen i ydersæsonerne. Kommunen vil i 2017 øget kapaciteten og udvide højsæsonsejlplanen.

Fanø Kommune har oplyst, at der var en stigning på 20 pct. på biler i september-oktober i forhold til 2015, at højsæsonen er strakt langt ind i skuldærsæsonen, og at der i efterårsferien var 5 gange så mange campister på Fanø som normalt.

Faaborg-Midtfyn (Bjørnø og Avernakø/Lyø) har oplyst, at Bjørnø har haft et øget antal passagerer. Faaborg-Avernakø-Lyø har i august og september haft en stigning i antallet af passagerer på ca. 12 pct. i forhold til 2015.

Odder Kommune (Tunø, som er bilfri) oplyser, at der i perioden 8. august til 19. oktober har været en stigning for personrejser (enkeltrejse) på 37 pct. og for cykler på 77 pct. i forhold til 2015. Tunø Teltplads oplever flere overnatninger end sidste år, og øens sommerhusejere kommer til Tunø flere weekender end tidligere.

Skive Kommune (Fur) har oplyst, at i perioden med gratis færge (op til og i efterårsferien) har museet på Fur mere end fordoblet besøgstallet, og Fur Bryghus har fordoblet omsætningen. Antallet af person- og varevogne incl. fører og passagerer var i den gratis periode 9.211 i forhold til 4.396 i sammenlignende periode i 2015, og antallet af turistbusser var i perioden 63 sammenholdt med 25 i 2015. Og antallet af gående var i perioden 2102 sammenholdt med 597 i 2015.

Norddjurs Kommune (Anholt) ser en klar positiv effekt på passagertallene fra 2015 til 2016: I august fra 3.853 til 3.963, i september fra 1.471 til 1.574 og i oktober fra 1.498 til 1.780.

Aabenraa Kommune (Barsø) har oplyst, at man i september har registret en stor fremgang i antallet af passager (ca. 1.000 mod ca. det halve i 2015).

Svendborg Kommune (Skarø/Drejø og Hjortø) har oplyst, at der i september og oktober 2016 i forhold til 2015 var en stigning i antallet passager fra 1209 til 1927 og i antallet af biler fra 541 til 821.

Haderslev Kommune (Aarø) har oplyst, at der i forhold til samme periode i 2015 har været en stigning i 2016 i antallet af personer på ca. 52 pct., i antallet af biler på ca. 64 pct. og i antallet af cykler på ca. 88 pct.

Langeland Kommune (Strynø) har oplyst, at gratisfærgen i efterårsferien har været en turismæssig succes med stor interesse for at besøge Strynø og mange aktiviteter på øen. Færgen har haft flere udsolgte afgang og har også måtte afvise folk.

Horsens Kommune (Endelave) har i en årrække kørt med forsøg med forlængelse af turistsæsonen - de seneste 2 år med 50 pct. rabat i 2 uger både forår og efterår. Det er ikke muligt at vurdere effekten af prisnedsættelsen i efteråret 2016, men i september og oktober er konstateret en mindre tilbagegang på passagertallet i forhold til 2015.

Assens Kommune (Baagø) har oplyst, at der ikke var ændring i overførsler i august, men en mærkbar stigning i overførsler i september.

Hedensted Kommune (Hjarnø) har oplyst, at en virkning ikke med sikkerhed kan påvises endnu, men at der har været en positiv udvikling i september.

Struer Kommune (Venø) har oplyst, at nedsættelse af taksten for personbil fra 95 kr. til 65 kr. ikke har haft nogen positiv virkning på trafikallene. Kommunen vil i stedet overveje gratis sejlads fremover i udvalgte perioder.

Slagelse Kommune (Agersø og Omø) kan ikke umiddelbart se, at passagertallet er øget, eller at der har været større transport af køretøjer end tidligere.

Lolland Kommune oplyser, at der har været meget ringe effekt af takstnedsættelsen. Samlet har der til Askø, Fejø og Femø i perioden 15. september-31. oktober været overført 700 personer og 300 personbiler ekstra i forhold til 2015, men der er ikke grundlag for at analysere, hvad baggrunden for dette har været.

Aalborg Kommune (Egholm) har oplyst at nedsætte af personbilletten har givet en lille stigning på ca. 3,5 pct. i forhold til 2015.

Kalundborg Kommune (Sejerø og Nekselø) har oplyst, at der ikke er entydige tegn på en effekt af takstnedsættelser, men at der dog har været en generel fremgang i antallet af passager på 5 pct.

Holbæk Kommune (Orø-Holbæk og Hammer Bakke-Orø) havde på færgefarten Holbæk-Orø en fremgang i antallet af overførte personbiler i august, hvor der var indført rabat på denne overfart, mens det (endnu) ikke var tilfældet på overfarten Hammer Bakke-Orø. I september-oktober gav overfarten Hammerbakke-Orø rabat på 80 pct. på personbiler. I samme måneder var der en markant nedgang i antallet af overførte personbiler på overfarten Holbæk-Orø. Kommunen anfører, at denne faldende trafik forringer økonomien i den kommunale færgefart markant og vanskeliggør mulighederne for at opretholde serviceniveauet for færgetrafikken.

Færgen til Bornholm er statsstøttet og ikke omfattet af samme regelsæt som de øvrige kommuner. Bornholms Regionskommune har oplyst, at der på Ystadruten i forhold til 2015 har været en stigning på 17 pct. passager og biler i september og 5,7 pct. i oktober.

Landdistrikternes Fællesråd har oplyst, at der på baggrund af informationer fra berørte kommuner, der er medlem af Landdistrikternes Fællesråd, ikke umiddelbar er en entydig effekt af nedsættelsen af færgetaksterne, omend der flere steder har været en positiv tendens. Landdistrikternes Fællesråd noterer sig på baggrund af informationer fra Danmarks Rederiforening, at der på tværs af færgerne til Bornholm, Fanø, Samsø, Ærø og Læsø er en tydelig tendens, og at antallet af passager på ruterne til disse øer er steget med 20 pct. og antallet af biler med 26 pct.

d. Om kritikpunkter og forslag til ændringer m.m.

Flere kommuner tilkendegiver ønske om at få udvidet perioden for takstnedsættelser. Ærø Kommune er bekymret for, om øen vil lukke mere ned i vinterperioden end tidligere, og anbefaler at indføre landevejsprincippet fuldt ud. Samsø Kommune ønsker, at ordningen bliver udvidet til resten af året inklusiv højsæsonen. Fanø Kommune har en forventning om, at de sidste 38 mio. kr. findes på finansloven, som vil gøre det muligt også at nedsætte færgepriserne i vintermånederne. Faaborg-Midtfyn Kommune så gerne, at takstnedsættelser kom til at gælde hele året. Aalborg Kommune finder det ønskeligt, at ordningen gælder hele året og ikke kun i skuldertiden. Færgesekretariatet håber på større fleksibilitet, så ordningen kan bredes ud over hele vinterperioden og f.eks. give muligheder for at skabe events i juletiden.

Sammenslutningen af Danske Småøer finder, at tilskuddet er for lille i forhold til tilskudsperioden og efterspørger beregningsgrundlaget for, at tilskuddet kan dække hele perioden.

Sammenslutningen af Danske Småøer undrer sig over fordelingen af tilskuddet mellem kommunerne, og opfordrer til at få dokumenteret beregningerne bag fordelingen af tilskuddet mellem kommunerne.

Færgesekretariatet spørger, om det er rimeligt, at overfarter med meget korte distancer og et højt prisniveau skal kompenseres for dette i forhold til overfarter, der i forvejen har søgt at holde takterne nede, og Færgesekretariatet vil arbejde på en snarlig justering af de mest tydelige forvridninger i ordningen.

Holbæk Kommune (Orø-Holbæk og Hammer Bakke-Orø) peger på, at den nuværende tildeling af midler ikke afspejler de 2 færgers trafik eller aktivitet, og at tildelingskriteriernes favoriser en type færgefart frem for en anden. Ud af det samlede tilskud til Holbæk Kommune får den kommunale færge (Orø-Holbæk) 3,2 pct., mens den private færge (Hammer Bakke-Orø) får 96,8 pct. Efter kommunes opfattelse indebærer ordningen, at de færgefarter, der har haft faste høje billetpriser i et vist omfang bliver kompenseret, og at de færgefarter, der i forvejen har forsøgt at holde priserne nede til fordel for de små øer, bliver økonomisk sanktioneret. Kommunen anbefaler en hurtig revision af ordningen.

Fanø Kommune finder det af stor betydning, at problematikken omkring momspligt af tilskuddet til nedsættelser af færgetakster bliver løst.

Faaborg-Midtfyn Kommune oplever, at det er u hensigtsmæssigt, at taksterne skal ændres 4 gange om året, og at det er svært for passagerne at forstå prisforskellene.

Aalborg Kommune ønsker fuld compensation for den manglende indtægt, hvis landevejsprincippet indføres grundet den korte afstand til øen (500 m).

Sammenslutningen af Danske Småøer bemærker, at sammenslutningen desværre ikke har kunnet gå ud med en samlet markedsføring af takstnedsættelserne, da perioderne og selve takstnedsættelserne har varieret meget. En samlet markedsføring ville have haft en stor effekt.

Færgesekretariatet oplyser, at det sammen med S sammenslutningen af Danske Småøer til næste sæson vil sætte yderlige fokus på ø-turismen bl.a. med en opdatering af ø-passet på flere sprog.

Sammenslutningen af Danske Småøer efterspørger en uddybning af bekendtgørelsen i forhold til kommunernes af rapportering af tilskuddets anvendelse. Langeland Kommune gør tilsvarende opmærksom på, at det ikke frem-

går, hvordan kommunen skal opgøre anvendelsen af tilskuddet til takstnedsættelse.

Holbæk Kommune (Orø-Holbæk og Hammer Bakke-Orø) peger på, at kommunen er blevet pålagt at administrere ordningen for den private færge (Hammer Bakke-Orø), hvilket er administrativt byrdefuldt. Kommunen kan blive sanktioneret ved modregning i tilskud, hvis den private færge ikke overholder sine forpligtelser, selv om kommunen ingen indflydelse har på selskabet. Kommunen forslår at ændre bekendtgørelsen, så at private færger indberetter direkte til ministeriet, og at tilskuddet bliver et direkte mellemværende mellem ministeriet og den private færgeoperatør.

Sammenslutningen af Danske Småøer mener, at der er behov for en grundig evaluering af ordningen, når den har kørt i 2 år.

Landdistrikternes Fællesråd mener, at nedsættelsen af billetprisen for færger bidrager betydeligt til turisme og erhvervsliv over hele landet, og at det er vigtigt med fortsat politisk fokus på trafikale ligestilling for at sikre udvikling.

4. Finanslovsaftale for 2017

Af aftale af 18/11-16 om finansloven for 2017 mellem regeringen (Venstre), Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti fremgår:

"Billigere ø-færger - udvidelse af "landevejsprincippet"

Regeringen, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti ønsker at øge den trafikale ligestilling og er derfor enige om en gradvis nedsættelse af færgetakster for passagerer og biler mv. til og fra øerne frem mod 2020. Forslaget bygger videre på landevejsprincippet, og med aftalen udvides skuldærsæsonen før og efter den turistmæssige højsæson gradvist til hele året bortset fra højsæsonen.

Der afsættes derfor en ramme på 20 mio. kr. i 2017, 30 mio. kr. i 2018, 40 mio. kr. i 2019 og 40 mio. kr. i 2020 og frem til en gradvis nedsættelse af færgetaksterne til og fra øerne. Social- og indenrigsministeren varetager udmøntningen af midlerne. Udmøntningen af midlerne vil ske med aftaleparterne."

Udmøntningen af aftalen forudsætter lovændring.